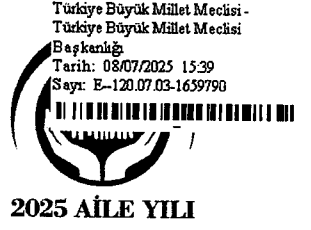

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-72079556-610-16500497
Konu : Soru Önergesi (7/19896-7/26169)

ACELE
7/19896 GK 59
7/26169 GK 137

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 06.12.2024 tarihli ve 1542881 sayılı yazınız.
b) 09.04.2025 tarihli ve 1608670 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ekinde alınan Hakkari Milletvekili Sayın Öznur BARTİN tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/19896 ve 7/26169 Esas Numaralı soru önergelerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazılarımız ekte sunulmuştur.
Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek:

- 1 - 7/19896 Cevap Metni (5 Sayfa)
- 2 - 7/26169 Cevap Metni (3 Sayfa)

Hakkari Milletvekili Sayın **Öznur BARTİN**'e Ait 7/19896 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Bakanlığımız engelli bireyler ve ailelerinin güçlendirilmesi ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütmekte, engelli bireylerin istihdamına ve toplumsal hayata etkin olarak katılımına büyük önem vermektedir.

Tüm sosyal araştırmalarda olduğu gibi engellilikle ilgili verilerin toplanmasında nüfus sayımları, örneklem araştırmaları ve idari kayıtlardan yararlanılmaktadır. Engelli bireylere ilişkin verilerin anket aracılığı ile uygulanan sıklık araştırmalarının yanı sıra en güncel ve hizmet odaklı veriler, idari kayıtlarla Sağlık Bakanlığınca tutulmaktadır. Bakanlığımız ile Sağlık Bakanlığı arasından imzalanan protokol ile Ulusal Engelli Veri Sistemi oluşturulmuş olup; Engelliler İçin Sağlık Kurulu Raporu olan tüm bireylere ilişkin verilere Ulusal Engelli Veri Tabanından ulaşılabilmektedir. Ulusal Engelli Veri Sisteminde kayıtlı ve hayatta olan engelli birey sayısı; 4.456.701'dir. Bu kişilerin %57,1'i kadındır.

Engelli kadın vatandaşlarımıza yönelik sosyal hizmetlerimizi aile ve birey odaklı bakım hizmeti anlayışımızla geliştirilmekte ve çeşitlendirilmektedir. Yatılı bakım ihtiyacı olan engelli kadınlara yönelik erişilebilir, güvenilir ve nitelikli kurumsal bakım hizmeti sunulmaktadır. Engelli vatandaşlarımıza toplum temelli bakım anlayışı ile kurumsal bakımın yanı sıra aile odaklı sosyal hizmet politikamız doğrultusunda engelli bireyin yerinde, kendi sosyal çevresinden ayrılmadan bakım hizmeti almasını sağlayan bakım hizmet modellerine ağırlık verilmektedir. Aile yanında bakımı desteklemek amacıyla evde bakım yardımı, sosyal yardım, gündüzlü bakım hizmetleri, ev tipi sosyal hizmet kuruluşlarında sunulanlar ve geçici misafir bakım hizmetleri gibi toplum temelli bakım hizmetlerini birbirini tamamlayıcı şekilde bütünleşik olarak sunulmaktadır.

Bakanlığımız engelli kadınlar da dahil engellilerin temel hak ve özgürlükleri, erişilebilirlikleri başta olmak üzere engellilik alanında ulusal politikaların belirlenmesi, mevzuatın geliştirilmesi ve bu politikaların hayata geçirilmesi için kurum ve kuruluşlar koordinasyonunda ve iş birliğinde çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda, Bakanlığımız tarafından erişilebilirlik konusunda ilgili paydaşların katkılarıyla yasal mevzuat oluşturulmuş, erişilebilirlik standartları belirlenmiş ve izleme ve denetleme mekanizması kurulmuştur. Ayrıca Bakanlığımız tarafından erişilebilirlik alanında ilgili paydaşlara yoğun bir şekilde farkındalık ve kapasite geliştirme faaliyetleri yürütülmektedir. Bununla birlikte, erişilebilirlik uygulamaları ilgili tüm kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluğundadır.

Bu kapsamda; "Ulusal Erişilebilirlik Günü" konulu 2025/8 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi, 16/5/2025 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. İlgili Genelge uyarınca, erişilebilirlik logosunun kullanımının ve görünürlüğünün artırılması, erişilebilirliğin temel bir hak olduğu bilincinin geliştirilerek gündelik yaşamın doğal bir parçası haline getirilmesi, doğru uygulamaların yaygınlaştırılması, gelecek nesillerde sürdürülebilirliğinin sağlanması ve erişilebilirlik kültürünün oluşturulması amacıyla her yıl Bakanlığımız koordinasyonunda; 10-16 Mayıs Engelliler Haftası'nın son günü olan 16 Mayıs tarihinin "Ulusal Erişilebilirlik Günü" olarak kutlanması kararlaştırılmıştır.

Ülkemizde özel sektörde engelli istihdamının takip ve denetimi Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü yetkisi ve sorumluluğundadır. Bu kapsamda, Bakanlığımız ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında "İş Pozitif İş Birliği Protokolü" imzalanmıştır. Bu protokol ile kalkınmanın ve sürdürülebilir büyümenin temel unsurlarından olan kadınların, insan onuruna

yaraşır iş koşullarında ekonomik hayata katılımını desteklemek amaçlanmıştır. Kadın istihdamını artırmak ve çalışma hayatına aktif katılımlarının önemine dair toplumsal farkındalık oluşturmak üzere imzacı taraflara yönelik kapsayıcı yükümlülükler öngörülmüştür.

Bununla birlikte, Bakanlığımız engelli bireylerin kamuda memur olarak istihdam edilmeleri, engelli bireylere yönelik merkezi sınavın (EKPSS) yürütülmesi ve kamuda engelli istihdamının teşvik edilmesi kapsamında sorumluluk üstlenmiş durumdadır.

Bu kapsamda; kamuda engelli istihdamının nesnel ölçütlere dayandırılması, hak ihlallerinin önüne geçilmesi ve engelli bireylerin eğitim durumlarına uygun kadrolarda istihdamlarının desteklenmesi amacıyla 2011 yılında mevzuat değişikliğine gidilmiş ve her kurumun kendi sınavını düzenlemesi şeklinde işleyen yerleştirme süreci, merkezi sınavın uygulamada yerini alması ile sonlandırılmıştır. Böylece kurumların kadın engelliler aleyhine verebilecekleri olası kararların önüne geçilerek tümüyle nesnel ölçütlere bağlı bir yerleştirme sistemi hayata geçirilmiştir.

Bakanlığımız kamuda engelli istihdamının niteliğinin geliştirilmesi amacıyla; çalışma ortamında engellilerle sağlıklı iletişim kurma, engelli çalışanlara yönelik yapılabilecek makul düzenlemeler, engelli bireylerin durumlarına uygun pozisyonlarda istihdamlarının teşviki kapsamında bakanlık ve diğer kurumların personel birimi temsilcilerine yönelik eğitim semineri düzenlemiştir.

Bakanlığımızın engellilik alanındaki temel politikası; engelli bireylerin ayrımcılığa uğramadan insan haklarından yararlanarak toplumsal hayata katılmaları için ulusal düzeyde politika ve stratejilerin belirlenmesi, engelli bireylere yönelik yürütülen sosyal hizmet faaliyetlerinin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi, bu alanda ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve koordinasyonu sağlamaktır.

Bu doğrultuda, Bakanlığımızca ilgili paydaşların iş birliğinde hazırlanan 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi, ülkemizin engellilerin eşit vatandaşlar olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum olma yolunda vizyonunu ortaya koymaktadır.

2030 Engelsiz Vizyon Belgesi'nin 2023-2025 yılları arasındaki uygulama aracı olan ilk "Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı" 2 Aralık 2022'de kamuoyu ile paylaşılmıştır. Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı'nın tüm taraflarca hassasiyetle uygulanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ise 2 Şubat 2023 tarihli ve 32092 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı ile tüm alanlarda güçlü koordinasyon, çok taraflı iş birliği ve engelli bireyleri temsil eden sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile engelliliği anaakımlaştıran ve engelli bireylerin engellilikten kaynaklı ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran 31 hedefe yönelik 107 eylem alanı kapsamında 316 faaliyet hayata geçirilmeye başlanmıştır.

Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı'nda, engelli bireylerin yaşamın her alanına dahil olduğu erişilebilir bir toplum inşa etmek amacıyla, "İçermeci ve Erişilebilir Toplum" politika alanında belirlenen hedef ve eylem alanları kapsamında engelli bireylerin sosyal hayata katılımlarını güçlendirmeye yönelik de faaliyetler gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Diğer taraftan, Bakanlığımız tarafından 2024-2028 yıllarını kapsayacak şekilde hazırlanan "Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı"nın Ekonomi Bölümü kapsamında, kadınların ekonomik güçlenmesini sağlamak amacıyla, değişen iş gücü piyasasına tam, eşit ve etkin katılımlarının teşvik edilmesi hedeflenmiştir.

Eylem Planının ekonomi bölümünde yer alan faaliyetlere ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

3. Strateji olan “Sürdürülebilir Kalkınma İçin Kadınların Ekonomik Güçlenmelerini Desteklemek Amacıyla Eşitlik ve Kapsayıcılık Temelinde Kamu ve Özel Sektörün Dönüşümünün Sağlanması” hedefi kapsamında, engelli, şiddet mağduru, geçici/uluslararası koruma altındaki kadınlar ile afetlerden etkilenen kadınların mesleki gelişimini desteklemek ve istihdama katılımlarını artırmak amacıyla, Türkiye İş Kurumu’nun sorumlu olduğu spesifik bir faaliyet öngörülmüştür.

Aynı hedef kapsamında, çalışma yaşamında kadın ve erkek eşitliğinin sağlanması ve şiddetle mücadele çerçevesinde işyerlerinde “Şiddete Sıfır Tolerans İlkesi”nin benimsenmesi için bu alandaki tüm ulusal ve uluslararası düzenlemeleri dikkate alan farkındalık artırma çalışmalarına yönelik ayrı bir faaliyet de bulunmaktadır.

Anılan hedefe ulaşmak için öngörülen faaliyetler ile kadınlar için eşitlikçi ve kapsayıcı bir çalışma hayatı oluşturmak ve çifte dezavantaj durumu yaşayan kadınların ekonomik olarak güçlenmelerini sağlamak hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, söz konusu kadınların mesleki gelişimlerine ve istihdama katılımlarına yönelik eğitimler artırılacak, işgücü piyasalarına girişlerini kolaylaştıracak çalışmalar süreç içerisinde hayata geçirilecektir.

Bakanlığımızın tüm çalışmaları, yaşamın tüm alanlarında kadınların konumlarının güçlendirilmesi; eğitim ve sağlık imkânlarından eşit bir şekilde yararlanmalarının sağlanması; istihdama ve karar alma mekanizmalarına katılımlarının artırılması; medyada eşitlikçi temsilin sağlanması; kadın erkek eşitliğinin ana plan ve politikalara dahil edilmesi ve kadına yönelik şiddetle mücadele alanında çalışmaların sürdürülmesini desteklemek üzere yürütülmektedir.

Bu kapsamda Bakanlığımızca son dönemde gerçekleştirilen en önemli çalışmalardan biri “Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı”dır. 2024-2028 yıllarını kapsayacak şekilde ilgili tüm kurum ve kuruluşların görüş ve önerileri çerçevesinde kapsayıcı bir yaklaşımla hazırlanan eylem planı, 8 Mart 2024 Dünya Kadınlar Gününde kamuoyuna duyurulmuştur.

Eylem planının temel politika eksenleri; Eğitim, Sağlık, Ekonomi, Liderlik ve Karar Alma Mekanizmalarına Katılım, Çevre ve İklim Değişikliği olarak belirlenmiştir. Planda; beş temel politika eksenine ilişkin “5 Temel Amaç”, “20 Strateji”, “83 Faaliyet” yer almaktadır.

Bununla birlikte söz konusu eylem planında yer alan politika eksenleri altında ele alınmak üzere kesişen politika alanları belirlenmiş ve bunlar da “Özel Politika Gerektiren Gruplar” ile “Kesişen Çalışma Alanları” olarak iki alt başlıkta ele alınmıştır. Hem “Özel Politika Gerektiren Gruplar” hem de “Kesişen Çalışma Alanları” Strateji Belgesi ve Eylem Planı’nın genelinde temel amaç, strateji ve faaliyetlerin oluşturulmasında dikkate alınmıştır. Öncelikli alanlardan birini de engelli kadınlar oluşturmaktadır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele amacıyla “şiddete karşı sıfır tolerans ilkesi” çerçevesinde yürüttüğümüz çalışmalar ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve medyanın iş birliğinde çok taraflı ve çok yönlü biçimde devam etmektedir. Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmalardan bazıları şu şekildedir:

- 2012 yılında yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin yasal altyapı güçlendirilmiştir. Kanun’un etkin olarak uygulanmasına yönelik yönetmelikler ve Bakanlık genelgeleri yürürlükte dir.
- Kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarına yol haritası niteliğindeki politika belgeleri, ilgili tüm tarafların katkı ve katılımlarıyla düzenli olarak hazırlanıp uygulanmaktadır. Bu kapsamda 2007 yılından bu yana 4 ulusal eylem planı hazırlanmış olup hâlihazırda 2021-

2025 yıllarını kapsayan Kadına Yönelik şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı yürürlüktedir. Söz konusu Eylem Planı çerçevesinde 5 ana hedef (Adalet Erişim ve Mevzuat, Politika ve Koordinasyon, Koruyucu ve Önleyici Hizmetler, Toplumsal Farkındalık ve Veri ve İstatistik), 28 strateji ve 227 faaliyet yer almaktadır. Ulusal Eylem Planının etkin olarak hayata geçirilmesi hedefiyle Yıllık Faaliyet Planları hazırlanmaktadır.

- Ulusal Eylem Planının 81 il düzeyinde daha etkin biçimde uygulanmasını amacıyla Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Eylem Planları yürürlüğe konmuştur.
- Kadına yönelik şiddetle mücadelede ihtisas kurumsal mekanizmalardan biri olan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM); şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik olarak, şiddete maruz kalan ya da şiddete maruz kalma riski bulunan kişilerin başvurabileceği, danışmanlık, rehberlik ve yönlendirme hizmetleriyle, ihtiyaç duydukları konularda güçlendirici ve destekleyici hizmetleri veren ve çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esası ile yürüten merkezlerdir. Hâlihazırda 81 ilimizde 84 ŞÖNİM hizmet vermektedir.
- ŞÖNİM’lerde sunulan hizmetlerin başında kadına yönelik şiddet mağdurlarının psikososyal iyilik halinin artırılması amacıyla sunulan rehberlik ve danışmanlık hizmetleri gelmektedir. Bu kapsamda şiddet mağdurları ile mesleki görüşmeler yapılarak vaka formülasyonu ve müdahale planları hazırlanmakta, yapılan planlama çerçevesinde gerekli mesleki çalışmalar yürütülmektedir. Söz konusu çalışmaların etkin bir şekilde yürütülmesi amacıyla mesleki personelin kapasitesi temel ve ileri düzey eğitimlerle artırılmaktadır. Bununla birlikte şiddet mağdurlarının psikososyal ihtiyaçlarının etkin bir şekilde giderilmesi ve psikolojik ve sosyal işlevselliklerinin artırılması üzere sunulacak psikososyal destek hizmetlerini model halinde yapılandıracak ar-ge çalışmalarımız da devam etmektedir. Bu doğrultuda psikososyal destek hizmetlerinin sunumu ile izleme, değerlendirme ve kalite geliştirme çalışmalarının standardizasyonu sağlanarak hizmetlerimizin bilimsel kanıta dayalı, sistematik, bütüncül ve mağdurun özel ihtiyaçlarına duyarlı bir biçimde yapılandırılmasına yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.
- Hizmetlerin daha ulaşılabilir kılınması amacıyla Sosyal Hizmet Merkezleri (SHM) bünyesinde Şiddetle Mücadele İrtibat Noktaları oluşturulmuştur. Hâlihazırda 423 Şiddetle Mücadele İrtibat Noktası ilçe bazında hizmet sunmaktadır.
- Bu mekanizmaların yanı sıra İçişleri ve Adalet Bakanlıkları bünyesinde ihtisas kuruluş ve birimlerle hizmetler sürdürülmektedir. Bu alanda Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığına bağlı uzman kolluk birimleri, Adalet Bakanlığına bağlı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri ile eş güdüm ve koordinasyon içerisinde kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmaları devam etmektedir.
- Şiddet mağdurlarına daha hızlı ulaşarak müdahalenin etkinliğini artırmak amacıyla paydaş kurumlar ile elektronik veri tabanları arasında entegrasyon sağlanmıştır.
- Bakanlığımız, Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı iş birliğinde “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İşbirliği Protokolü” kapsamında pilot olarak uygulanan teknik yöntemlerle takip (elektronik kelepçe) uygulaması 2021 yılı itibarıyla 81 ilimize yaygınlaştırılmıştır.

- Bakanlığımız bünyesinde hizmet sunan ALO 183 Şiddetle Mücadele Hattı şiddete uğrayan ya da uğrama riski bulunan, destek ve yardıma ihtiyacı olan kadın ve çocuklar için psikolojik, hukuki ve ekonomik danışma hattı 7 gün 24 saat esasında ücretsiz olarak çalışmakta; bu kişilere hakları konusunda ve başvuracakları yerler hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca ihmal, istismar ve şiddet vakaları konusunda alınan ihbarlarda vakanın bulunduğu ilin acil müdahale ekip sorumlusuna ve/veya kolluk kuvvetlerine bildirilerek ivedilikle müdahale edilmesi sağlanmaktadır. ALO 183 Hattı'nda şiddet ihbarları için 0 (sıfır) tuşlaması vasıtasıyla önceliklendirme gerçekleştirilmekte olup ayrıca Whatsapp ve BİP platformları üzerinden de hizmet sunmaktadır. Alo 183 Hattı'nda kısa mesaj ile iletişim özelliği ve işitme engelli bireyler için 3G özelliği de bulunmaktadır. İşitme ve konuşma engelli kişiler çağrı hattını arayarak işaret dili bilen personelimiz ile görüşme yapabilmektedir.
- Bakanlığımız ve İçişleri Bakanlığı iş birliğinde şiddet mağduru veya şiddet görme riski altında olan kadınlar için iletişim teknolojisinin sunduğu imkânlardan faydalanılarak mobil telefonlara yönelik Kadın Destek (KADES) Uygulaması hayata geçirilmiştir. Uygulamada yer alan acil yardım butonuna basılması halinde Acil Çağrı Merkezine ihbar düşmekte ve en yakın kolluk biriminin en kısa sürede mağdurun konumuna intikali sağlanmaktadır. KADES uygulamasından engelli bireyler de başvuru yapabilmektedir.
- Kadına yönelik şiddetle mücadele politika ve hizmetlerimizin bilimsel kanıtlar temelinde geliştirilmesi amacıyla araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) projelerimiz devam etmektedir.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, Bakanlığımız görev ve faaliyet alanında olmadığından değerlendirilememiştir.